

Bartha György
SZÓRVÁNY

hívei után eltávozott
a domb alá
az agg tiszteletes

hirtelen hagyta itt
e siralomvölgyét
a frontbetörés vitte el
és a sztrók amivel amaz
kéz a kézben érkezik

volt gondja a könyvtárára
amelyet egy emberélet alatt
darabonként sikerült összegyűjtenie

de ahogy ez lenni szokott
mind halogatta a megyei dokumentációs könyvtár illetékeseit fölhívni
akik – ahogy ígérték – amint az értesítést veszik azonnal
„jönnek az anyagért egy dubával”

úgyhogy a sietős más
vallású oldalági örökösökre maradt minden
akiknek semmi értesülésük sem volt
a megyei könyvtárral kötött megegyezésről
nagyon nem is törték magukat valamilyen illő megoldást találni
kellett az üres lakás így a könyveket
– „beau fixe”-et jelzett a mahagóni könyvszekrényen a kopott
barométer –

kihordták és stószba rakták a járdaszélen

hadd vigye akinek kell

jött edzésről a félanalfabéta
iskolákból kikopott ifi-focicsapat

- Sut! - röptek ki az úttestre Károli Gáspár igéi
- Sut! - szállt Szenczi Molnár
- Sut! - szóródtak szanaszéjjel a Heidelbergi Káté brosúrái

úgy a tizedik kocsi félrehúzott megállt
kiszállt a vezetője
az aszfaltról egy-egy könyvet a kezébe vett
kezdte böngészni
majd hajította is vissza a járdaszélre

EMINESCU BALÁZSFALVÁN

Ez az öntörvényű kölyökszemi semmibe vette
mint intézményt a porosz és minden iskolákat

Amikor Dicio-Sînmartinon át Mureş-Oşorheiről érkezvén
a hollói egyesült papnövendékek kóberos szekerevel megálltak a
Hula-dombon

- 1866 júniusa első napjainak valamelyikét írta a naptár - a nevében
is falusi mivoltát őrző város

Balázsfalva ott feküdt a lábaik előtt...

A tizenhatodfél éves kölyök-Shakespeare a Tardini-trupptól ellesett
gesztussal deklamálta:

*„Kicsi Róma, szívemből üdvözöllek. Köszönöm Istenemnek, amiért segít-
ségemre volt, hogy megláthattalak”¹*

Ám a Kárpátokon túli osztrák tartományból Bukovinából érkező
vendéget „Kicsi-Róma” nem olyan fogadtatásban részesíti mint ami-
lyenre a tanítvány számított

A négy négy és fél hónap alatt amíg Balázsfalván időzött a bukovinai
vándor

---

1 G. Călinescu közlése. In *Viata lui Mihail Eminescu*. Editura pentru Literatură, 1966, 83.

leghosszabb ideig Gazsi Laura özvegyasszony albérletét osztotta meg négy diáktársával

akit a nebulók maguk közt „Ifiasszonynak” (Jensoaie) tituláltak

A jó Aron Pummul által „feltarisznyált” növendék

történelemből és román irodalomból valamint anyanyelvismeretből

a végzős papnövendékekkel folytatott vitáiban verhetetlen volt... Azonban a többi tantárgy...

A küküllői dombok közé zárt Balázsfalván tombolt a nyár a kis privatista diák

tanult amit tanult volt úgy hogy német nyelvű matek és fizika könyvekkel a hóna alatt

látták jönni-menni a piacon ahol aprópénzen körtét-szilvát vásárolt a péterfalvi kofáktól

de inkább a Nagy-Küküllő habjaiban hűsölt naphosszat a malom alatt az ipotești-i

erdei tóban és a Prut vizében elsajátított trükkökkel szórakoztatva hálás közönséget

Elvetődött egyszer-kétszer a Hula fölött elterülő Kerektóhoz (Chereteu) is ám a sivár vízfelület semmiben sem emlékeztette szülőfaluja tündérek lakta erdei tavára

Költői hírneve megelőzte „Megjött Eminescu... Megjött Eminescu!”

adták volt hírül egymásnak megérkezését a papnövendékek a város főterén

(ahol 18 évvel azelőtt Avram Iancu mócai álltak glédában)

ugyanis Iosif Vulcan pesti családi lapja a Familia már lehozta 3-4 versét

a főszerkesztő aki költői „keresztapja” is volt a Levélváltás rovatban állandó korrespondenciában állt M. E. költővel... Kérte írásait közölte azonnal és párszavas glosszáiban méltatta is azokat...

Ami az iskolai dolgait illeti... hm... hát a magándiák elkövette azt a taktikai hibát

hogy vizsgára iratkozván nem történelemmel és irodalommal hanem Homérosz nyelvével az ógöröggel kezdte

(lehet az is hogy az iskola vezetősége állapította meg számára ezt a vizsgarendet)

A vaskalapos buzgóságukban túlhajtott latinista paptanárokat a kopott kaiserrockba öltözött ám nyár közepén is félrekapott Avram Iancu-kucsát viselő galliárd vagabundus költő

nem hatotta meg

Alimpiu Blajánál az ógörög nyelv tudós professzoránál már az első vizsgáján elhasalt... Tovább nem is próbálkozik...

A pénztelen papnövendékekkel együtt megtúrt helyen lakozó idegen a vizsgakudarc után a Kis-Küküllő gázlóján átkelven áthalad a Szőlők alatt Bábakosara szomszédságában

az Akasztófa-lábnál Váradporondja laposán

a Nagykövek emelkedőjét megmászva végül leül a péterfalvi Falusi erdő szélénél

ahonnan – remélte – beláthat Bukovinája zöld tájaira...

A dombvonulat mögött csak újabb napégette barna dombhátak sorakoztak...

Még aznap eltűnik – búcsú (és iskolai bizonyítvány) nélkül – Balázsfalváról. Aug. 27–28-án ott látták Gyulafehérváron az Astra gyűlésen Éjszaka egy kocsmá padlatára leterített gyékényen húzta meg magát A román nemzeti gyűlés munkálatainak lezárultával Búzárbozsárdon bukkan fel ahol a falusi gyermekek – köztük ükapám is – csavargónak vélik és körbecsodálják a végsőkig lerongyolódott mezítlábas furcsa fiatalembert

Zsenijére vall hogy mégis szót ért velük

és végül össze is barátkozik a kezdetben csúfalkodókkal akik kalap almával meg őszibarackkal „vendégelik meg” az útra kelőt

Két év múlva egy volt balázsfalvi diákkal Bukarestben jönnek össze:

„– *Hogy tetszett neked, mi a véleményed Balázsfalváról?*

– *A szamaras embert (Kenderit – B. Gy.) szerettem, a diákmenzáról.*

– *És miért éppen a szamaras embert?*

– *Gyönyörű meséket tudott, és én lenyűgözve hallgattam mindég.*”²